

مشکلات و کمبودها، خاطرات شیرین کاری را برای ماماها کمرنگ نمی‌کند

نخستین تماشاگران دنیای مادری

معصومه فرمانی کیا

گزارش روز

کشور ما بیش از ۸۵ میلیون نفر جمعیت نیاز به نظامی پویا، با پوشش وسیع و جامع برای سلامت دارد تا امور مربوط به بهداشت و درمان با مشکل مواجه نشود. حال تصور کنید بخشی از این جمعیت بزرگ را بانوان شامل می‌شوند که قرار است حس شیرین مادر شدن را بچشند و فرایند بارداری را تجربه کنند. گرچه به اعتقاد کارشناسان حوزه مامایی، بارداری فرایندی طبیعی را شامل می‌شود که غالب دخترانی که به بلوغ رسیده‌اند، با تشکیل زندگی مشترک منتظرش هستند، اما برای بیشتر این مادران، به ویژه کسانی که اولین بار این حس را تجربه می‌کنند، بارداری فرایندی طولانی است. معمولاً کسانی که اولین بار دوره بارداری را تجربه می‌کنند از آن هراس دارند و غالباً نگران اند که مبادا در این فرایند اتفاقی برای جنینشان بیفتد و این ترس و دلهره‌های مشابه غالب آن‌ها را به سمت انتخاب زایمان با روش سزارین سوق می‌دهد، در حالی که ماماها و کارشناسان این حوزه معتقدند یک مادر اگر از شرایط و تغییرات بدنی خود آگاهی داشته باشد، به راحتی و بدون ترس و دلهره و با کمک حرکات ورزشی می‌تواند این فرایند را به عنوان خاطره انگیزترین جریان زندگی پشت سر بگذارد و شیرین‌ترین ایام را برای خود و خانواده‌اش رقم زند.

عکس: تهیه غفوران شوبرار

حضور پزشک متخصص در کنار ماما

و تمرینش دهند چطور استرس این دوره را پشت سر بگذارند یا اصلاً چگونه نوزاد خود را در آغوش بگیرد و به او شیر بدهد. برهانی همه صحبت‌هایش را در چند جمله کوتاه خلاصه می‌کند و دوست دارد این موضوع بعد از مناسبت روز ماما هم حتماً پیگیری شود. او می‌گوید: متأسفانه چند سالی است که مانع حضور ماماها در مراکز دولتی و خصوصی می‌شوند و البته قدرتشان را هم دارند؛ در مراکز خصوصی به این علت که مالک این مجموعه‌ها هستند و در مراکز دولتی هم به این خاطر که ترجیح می‌دهند از کادر خودشان کمک بگیرند و حالا شما فکر کنید این قشر تحصیل کرده و متخصص کجا باید به کار گرفته شوند؟

و حس مادر شدن را کم رنگ می‌کند، هم برای مادر و حتی نوزاد تبعات جسمی دارد و وظیفه رسانه هاست که درباره این مقوله بیشتر فرهنگ سازی کنند. او با فاصله جریان طرح‌های متعددی را پیش می‌کشد که می‌گوید در این سال‌ها به منظور جوانی جمعیت پیشنهاد و گاه هم اجرا شده است. طرح ماماها همراه بیمار هم از این جمله است. می‌گوید گرچه پیشنهاد این موضوع از سال‌های قبل وجود داشته بود، در طرح جوانی جمعیت اهمیت بیشتری پیدا کرد. البته من این طرح را از سال‌ها پیش با انجام ورزش‌های یوگا از هفته دوازدهم بارداری برای مادران شروع کرده‌ام و این ورزش‌ها تا زمان زایمان انجام می‌شود؛ اما در خارج از این مجموعه، بیشتر مادران از سی و پنجمین هفته بارداری تحت پوشش قرار می‌گیرند و چنانچه زن بارداری مامای همراه بخواهد، که شرایط حضور ماماها همراه را فراهم آورند و حضور این افراد در برآورده کردن نیازهای مادر، به خصوص در زایمان اول، خیلی اهمیت دارد؛ اینکه همراه او باشند

برهانی بلافاصله گوشزد می‌کند: در یک مجموعه درمانی ایده‌آل ماما باید در کنار پزشک متخصص حضور داشته باشد. طبیعی است مادر در مرحله اول به ماما مراجعه کند و باتوجه به برنامه‌ها و مراقبت‌هایی که در طول بارداری به مادر توصیه و انجام می‌شود، کار زایمان بدون هیچ دردسری به صورت طبیعی انجام خواهد شد. نه اینکه فکر کنید به خاطر جانب‌داری از خودمان این حرف را می‌زنم. اما تجربه نشان داده است ماماها به خاطر فراغت بالی که دارند، وقت بیشتری برای مادران می‌گذارند و ارتباط بیشتری با همدیگر دارند و این رابطه مستمر و مداوم روند زایمان را تسهیل می‌کند. درست شبیه گشتگان که مادران و مادرزنگ‌های مادر در منزل و پیش‌کسانی که ارتباط نزدیک‌تری با آن‌ها داشتند، زایمان می‌کردند و روند بهبود به سرعت انجام می‌شد و مادر به کارهای روزمره برمی‌گشت.

برهانی برای چندمین بار تأکید می‌کند: زایمان با روش سزارین که بیشتر زنان نسل جدید دنبال آن هستند، هم حلاوت

جامعه ماماها را دریابید

بیشتر آن‌ها از این موضوع غلایه‌مندند که رسانه‌ها مناسبیتی موضوعی را پیگیری می‌کنند، در حالی که پررنگ‌ترین نقش را در فرهنگ‌سازی هر مقوله دارند و تأکید می‌کنند جامعه ماماها کشور را (که در خراسان رضوی بیش از ۳ هزار نفرند) دریابید.

جالب‌تر این است که همه آن‌ها بدون استثنا تأکید می‌کنند همه زنان به راهنمایی‌های یک ماما احتیاج دارند؛ از دخترانی که قصد ازدواج کردن دارند

این حرف‌ها نقل قول من گزارشگر نیست. صحبت‌های ماما‌های باتجربه و پیش‌کسوتی است که معتقدند مدیریت کردن زایمان و آرامش مادر به راحت به دنیا آمدن فرزند کمک می‌کند و یادآور می‌شوند برای ارتقای سطح سلامت مادر و نوزاد باید رفتارهایی اندیشیده شود که این فرایند بدون تکیه به شیوه جراحی و سزارین طبیعی انجام شود. بهانه گفت وگویی ما با برخی از ماماها نقش آن‌ها در انجام این فرایند است.

زایمان طبیعی بهترین شیوه است

همه چند ساعتی که فروغ برهانی، یکی از قدیمی‌ترین ماماها مشهدی، با ما دربارۀ مزایای زایمان طبیعی حرف می‌زند، به این فکر می‌کنیم که چطور مادران جوان را ترغیب کنیم که اگر مشکل خاصی ندارند، بهترین انتخاب برای آن‌ها استفاده از شیوه زایمان طبیعی است. پیراه

نمی‌گوید آنجا که به کرات تأکید می‌کند بارداری یک بیماری نیست و اگر هر مادری در طول این دوران ورزش و مراقبت‌های لازم را انجام داده باشد، به عبارت بهتر خودش را برای زایمان طبیعی، توانمند و آماده کرده باشد، بدون هیچ ترس و دلهره‌ای می‌تواند این فرایند شیرین را پشت سر بگذارد.

برهانی حرف برای گفتن زیاد دارد. به قول خودش قبل از اینکه وارد دنیای شیرین مامایی (به عنوان یک پیشه و شغل) شود، مادر شده است و شیرینی و لذت بخشی این حس باعث شده است با اشتیاق بیشتری این رشته را دنبال کند و خیلی زود به فکر تحقیق و پژوهش در باره شیوه‌های تسهیل زایمان طبیعی بیفتد و این طرح‌ها را به مراجع مربوط ارائه کند. همین عشق و هیجان باعث شده است در کنار کار مشاوره و همراهی مادران باردار برای آن‌ها، کلاس‌های ورزشی یوگا را هم در محل کارش برگزار کند. استقبال زیاد مادران از این برنامه و زایمان‌های راحت و بی‌دغدغه‌ای که مادران جوان مراجعه‌کننده به مطبش داشته‌اند، جرئتش می‌دهد که محکم وقایع بگوید؛ اگر جسم و بدنی سالم دارید، بدون هیچ شک و شبهه و تردیدی زایمان طبیعی را انتخاب کنید و مطمئن باشید بهترین

برهانی یک بار دیگر تأکید می‌کند: ماماها همیشه حافظ نسل بوده‌اند؛ حتی در روستاهای دورافتاده که مجموعه‌های درمانی مجهزی وجود نداشته است، قایله‌ها کار به دنیا آوردن نوزاد را انجام می‌داده‌اند. او اشاره کوتاهی به تاریخچه و پیشینه‌ای می‌کند که در حوزه این دانش در ایران شکل گرفته است و توضیح می‌دهد: بیش از صد سال از احداث اولین مجموعه آموزشی مامایی می‌گذرد؛ هر چند قبل از این جریان هم کسانی بودند که با آموزش‌هایی که از مادران یا افراد باتجربه می‌دیدند، در روستاهای دورافتاده با نقاط کوهستانی که دسترسی به سیستم درمانی نبود، مشغول فعالیت بودند. اصلاً فرایند حفظ نسل به دست ماماها انجام می‌شد. حتی در بچوجه روزهای جنگ هم طرح‌ها و مراقبت‌های

تصمیم ماماها برای تعطیلی مطب

اما فرایند بارداری برای بیشتر زنان باردار خسته‌کننده و گاه هراس‌انگیز است و آن‌ها ترجیح می‌دهند یک زایمان بدون درد داشته باشند و درباره عارضه‌های آن آگاهی ندارند. او می‌گوید: ماماها با هزینه‌های کمتری که می‌گیرند، خدمات بیشتری را به مراجع‌کنندگان می‌دهند و در حقیقت در بیمارستان‌ها هم کارها بر عهده آن‌هاست. اما در سال‌های اخیر اجازه ورود آن‌ها به بیمارستان‌ها داده نمی‌شود (بیمه‌ها با آن‌ها قرارداد نمی‌بندند) و علاوه بر این شامل بیمه هم نمی‌شوند و خانواده‌ها ترجیح می‌دهند به مجموعه‌هایی مراجعه و از خدمات بیمه‌ای خود استفاده کنند.

علیزاده به عنوان یک ماما طرح‌های پیشنهادی زیادی دارد که در طرح جوانی جمعیت می‌توان از آن‌ها استفاده کرد و می‌گوید: چه اشکالی دارد ما به سمت زایمان طبیعی در منزل بیش برویم و تیم مامایی را تربیت کنیم تا نوزادان را در محل زندگی‌شان به دنیا آورند.

موضوع هم نیستیم که درصدی از زایمان‌ها هم با عارضه همراه است؛ مثلاً مادر یک مشکل زمینه‌ای مثل دیابت یا فشارخون داشته یا چنین در شرایطی باشد که نیاز به خدمات تخصصی داشته باشد و در این صورت حضور پزشک متخصص الزامی است. اما در سال‌های اخیر معمولاً مادران جوان بدون هیچ مطالعه و تحقیقی ترجیح می‌دهند به قول خودشان سزارین، زایمان بدون درد، داشته باشند و معمولاً در گذشته از هر ۱۰ مراجعه‌کننده ۹ نفر تقاضای سزارین داشتند. این روند با برنامه‌ها و طرح‌هایی که در مجموعه‌های درمانی در حال انجام است، کنترل می‌شود، اما مشکل اساسی همچنان باقی است که به خاطر سیاست‌های غلطی که حکم فرماست، گاه به علت منفعت جویی برخی در فرایند زایمان طبیعی، اجازه کار از ماماها (که چهار سال به خاطر این موضوع تعلیم دیده‌اند) گرفته می‌شود. تأکید می‌کنم همه افراد شامل این موضوع نمی‌شوند و در همه صنف افراد منصف هم هستند،

اکرم علیزاده هم کارشناس مامایی و فارغ التحصیل سال ۱۳۷۶ است و به قول خودش به خاطر مشکلاتی که بر سر راه این طیف است، ترجیح داده است رشته تحصیلی‌اش را عوض کند و حقوق بخواند. او می‌گوید: بیشتر ماماها به خاطر مشکلاتی که داشتند، مجبور شدند مطب‌های خود را تعطیل کنند یا مثل من سراغ رشته تحصیلی دیگری بروند، درحالی‌که اعتقاد شخصی خودم این است که ماماها بیشتر از پزشکان متخصص برای مادر باردار وقت می‌گذارند.

او تعریف می‌کند: وقتی مادر با همراهی یک ماما در جریان این موضوع قرار بگیرد که در حال تجربه کردن چه دوران لذت بخش و شیرینی است، ترس‌ها و نگرانی‌های او کم‌تر می‌شود و اصولاً در روند زایمان طبیعی اگر ترس و دلهره‌ای نباشد، مادر شدن خیلی راحت اتفاق می‌افتد و او می‌تواند کودک خود را آغوش بگیرد و لمس کند؛ هر چند منکر این

حمایت از ماماها برای طرح جوانی جمعیت

عامل زایمان و ماما‌های همراه هم با هزینه کمتر و همراهی طولانی‌تر و مؤثرتر در زایشگاه، یک تولد شیرین و خوشایند را رقم می‌زنند و ایمن‌جای خوشحالی دارد.

خدمات مامایی است، هنوز تحت پوشش بیمه نیست. رئیس جمعیت مامایی استان خراسان رضوی می‌گوید با وجود تأکید مسئولان بر فرزندآوری و جوانی جمعیت، امیدوار بودیم مسئولان برای برون رفت جامعه ماماها از این مشکلات - که متأسفانه در مشهد پررنگ‌تر از دیگر شهرهاست - تدبیری بیندیشند، اما هنوز اتفاقی نیفتاده است؛ درحالی‌که اگر واقعا هدف متولیان کشوری فرزندآوری است، باید هزینه‌های فرزندآوری کم شود و این نکته را جا بیندازیم که ماماها با تعرفه‌های کمتری می‌توانند در کنترل دوران بارداری کمک خانواده‌ها باشند. ماما‌های

همکاران خواهد شد. دایی نژاد یادآوری می‌کند: ما در جمعیت مامایی و از سال ۱۳۹۸ پیگیری حل این مشکل هستیم و این موضوع را تا تک مسئولان مربوط مطرح کرده‌ایم، اما تاکنون هیچ تغییری در دستورالعمل‌ها اتفاق نیفتاده است. او تعریف می‌کند: از حدود بیست سال قبل سازمان‌های بیمه ماماها قرارداد نداشتند و خدمات مامایی تحت پوشش بیمه‌های محدودی بود. با پیگیری‌های مستمر از حدود دو سال قبل، بیمه سلامت با همکاران مامای ما قرارداد دارند. فقط سونوگرافی بارداری و یا تجویز ماما که جزو

که برای این موضوع آموزش و تعلیم دیده‌اند و وظیفه اصلی‌شان زایمان طبیعی است، با مشکل روبه‌رو شده است. رئیس جمعیت مامایی استان خراسان رضوی با استقبال از اجرای طرح مامای همراه که قوت قلبی برای مادران جوان ماست، می‌گوید: با انجام این برنامه استقبال از زایمان طبیعی هم بیشتر شده است. اما یکی از مهم‌ترین مشکلاتی که با نزدیک شدن به اجرای طرح سیستم ارجاع با آن روبه‌رو می‌شویم این است که برای دفتر‌های کار ماماها جایگاهی دیده نشده است و این روند مسلمان‌هاست احتیاج درکار

به خاطر حفظ سلامتی مادر و جنین ضروری است و به همین دلیل در هر زایمان طبیعی، علاوه بر ماما، باید یک متخصص زنان وجود داشته باشد. دایی نژاد هم بر این موضوع تأکید می‌کند که منافع مالی یک گروه باعث ضرر به گروه دیگر می‌شود و متأسفانه این مشکلات پیش می‌آید و کار را به جایی می‌رساند که برخی از متخصصان در حوزه زنان مسئولیت زایمانی را که ماما انجام داده است، قبول نمی‌کنند، درحالی‌که حضور هر دو گروه برای یک زایمان بی‌مخاطره لازم است، اما به خاطر همین موضوعاتی که مطرح کردم، ورود همکاران مامای ما

مهری دایی نژاد، رئیس جمعیت مامایی استان خراسان رضوی، در همان ابتدای صحبت، کوتاه و خلاصه اشاره می‌کند از حدود دو سال قبل با وجود اصرار مسئولان، به پیگیری و اجرای طرح جوانی جمعیت و ضرورت فرزندآوری، امکان بستری شدن زائو توسط مامای عامل زایمان وجود ندارد و به نوعی صحبت‌های دیگران را تکمیل می‌کند: فرایند زایمان یک امر طبیعی است و در برخی از کشورها، خانم‌ها حتی تشویق به زایمان در منزل می‌شوند، اما در موارد محدودی امکان زایمان طبیعی وجود ندارد و مداخله برای زایمان سزارین